

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Diluuntur argumenta adversæ sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Unde quamvis Deus absolute possit destruere celos, & separare formam cœli ab ejus materia, aliam formam loco illius introducere: quia tamen caret principio intrinseco corruptionis stricte sumptæ (scilicet primis qualitibus alterantibus, & materia alias formas appetente) dicuntur incorruptibiles. Item lapis dici non potest naturæ suæ mobilis fuisse, etiam respectu Dei: quia licet Deus possit movere lapidem furtim, caret tamen principio intrinseco ad locum furtim inclinante.

Minor verò, quam negat Vazquez, probatur ratione ejusdem D. Thomæ ibidem in corpore articuli. Forma subsistens, & à materia independentis, nullam habet potentiam intrinsecam ad non esse: Sed Angelus est forma subsistens, & à materia independentis: Ergo nullam habet potentiam intrinsecam ad non esse. Minor patet ex dictis art. 1. Major verò suadetur: quia ut ibidem art. 5. Doctor, esse secundum se comparit formæ, id est forma per seipsam, & sine aliquo superaddito, est determinata & proportionata ad suscipiendum esse; in quo differt à materia, quæ cum sit pura potentia, non determinatur ad recipiendum tale esse, nisi mediante tali formæ: unde cum in re quæ est determinata ad unum oppositorum, non possit esse naturalis potentia ad recipiendum alterum (nam per determinationem ad unum tollitur indifferentia) in forma per se subsistente & independente à materia, non potest esse naturalis potentia ad non esse.

Eadem ratione probat infra quæst. 75. art. 6. animam humanam esse incorruptibilem: *Manifestum est* (inquit) quod id quod secundum se convenit alicui, est inseparabile ab ipso. Esse autem per se convenit formæ quæ est actus; unde materia secundum hoc acquirit esse in actu, quod acquirit formam; secundum hoc autem accidit in ea corruptio, quod separatur forma ab ea. Impossibile est autem quod forma separaretur à seipsa, unde impossibile est quod forma subsistens desinat esse.

Quod amplius urgetur: Nam omnis potentia ad non esse, provenit à materia: ergo repugnat quod in forma per se subsistente, & omnino immateriali, sit aliqua potentia intrinseca ad non esse. Consequentia est manifesta, Antecedens probatur. Nulla potentia, nullusque appetitus respicit per se primo non esse, ut dicitur 1. Ethic. & probat D. Thomas supra quæst. 19. art. 9. ex eo quod omnis potentia & inclinatio naturæ tendit per se ad bonum: non esse autem ut sic non habet rationem boni: unde in rebus creatis secundario solum & per accidens potest dari potentia aut inclinatio ad non esse, in quantum scilicet in illis est potentia vel appetitus ad aliud esse impossibile cum illo quod de facto possident: sic potentia ligni v. g. est per se primo ad esse ignis; sed quoniam esse ignis est impossibile cum esse ligni, secundario & per accidens dicitur potentia ligni respicere & tendere ad non esse ligni: Atqui nulla datur potentia in rebus creatis, quæ secundario sit ad non esse, præter materiam primam; quia sicut sola materia prima est in potentia ad formam substantialem impossibilem cum ea quam habet; ita illa sola est in potentia ad recipiendum esse impossibilem cum eo quod illi convenit: Ergo omnis potentia ad non esse provenit à materia; & per consequens (ut ait S. Thomas infra quæst. 104. art. 4.) in rebus immaterialibus talis potentia non reperitur. Unde rectè concludit hic

Tom. II.

art. 5. *Ipsa immaterialitas Angelus est ratio quare Angelus est incorruptibilis secundum naturam.*

Ex quibus patet Arriagam hunc profundissi- mum D. Thomæ discursum minime penetrasse, dum dixit hic disp. 2. sect. 6. subiect. 1. *Hanc rationem rectè quidem probare Angelus corruptione propria destrui non posse: at per annihilationem eos non posse destrui, minime persuadere.* Cum enim in rebus immaterialibus nulla detur potentia intrinseca ad non esse (ut jam ostendimus) rectè probatur ex eo quod Angelus est forma per se subsistens & immaterialis, illum non esse ab intrinseco & ex natura sua corruptibilem, nedum corruptione illâ strictè sumptæ, quæ generationi opponitur, & fit per dissolutionem compositi, ac separationem formæ à materia, sed nec etiam corruptione largè acceptâ, quæ definitionem rei, & transitum de esse ad non esse importat: esto sic corruptibilis extrinsece, & per potentiam Dei absolutam, qui potest illum redigere in nihilum, subtrahendo suam conservationem, ut magis ex argumentorum solutione patebit.

S. II.

Diluuntur argumenta adverse sententia.

Contra præcedentem conclusionem objici solet, quod in 6. Synodo generali actione 11. recitatur, & actione 13. approbatur Epistola Sophronii, in qua dicitur: *Intellectualia* (id est Angeli & animæ rationales) *nullatenus quidem moriuntur, neque corrumpuntur; non tamen sunt immortalia per naturam, neque in essentiam incorruptibilem transeunt, sed gratiam eis largitus est à corruptione & morte ea coercentem &c.* Idem docet Damascenus lib. 2. fidei cap. 3. ubi ait: *Angelus est substantia intellectualis &c. per gratiam non naturâ immortalitatem consecuta.* Et infra: *Immortalis est Angelus, non naturâ, sed gratiâ.* Item Ambrosius lib. 3. de fide cap. 2. *Nec Angelus* (inquit) *est naturaliter immortalis; cujus immortalitas est in voluntate Creatoris.*

Respondeo quod quando Sophronius dixit creaturas intellectuales non esse immortales per naturam, solum voluit quod illæ ex natura sua habent, ut ab extrinseca causa (à Deo scilicet creatore & conservatore) pendeant in suo esse, subindeque possint desinere & annihilari per subtractionem concursus conservativi ipsarum, juxta illud Sapient. 1. 1. *Quomodo posset aliquid permanere, nisi tu voluisses; aut quod à te vocatum non esset, conservaretur?* Cum verò addit eos habere immortalitatem à gratia, loquitur de gratia largè accepta, prout gratuita creationis & conservationis dona complectitur. Nam ut docent Patres Affricani apud S. Augustinum Epist. 95. dona naturalia, quatenus ex gratuita Dei voluntate tribuuntur, non incongruè gratia appellantur.

Dices: Si Angelus ex natura sua immortalis sit & incorruptibilis, concursus conservativus illius non est gratuitus, sed titulo connaturalitatis ei debitus: Ergo non potest appellari gratia, etiam in hac largæ gratiæ acceptatione, omnia dona gratuito concessa comprehendente.

Sed nego consequentiam nam licet hic concursus in se naturaliter sit debitus, est tamen gratuitus in radice, ratione scilicet creationis, quæ nullo titulo debita erat, fuit que purè gratis donata: hoc autem sufficit ut gratia appellari possit; nam ad Roman. 6. *vita æterna, quamvis debita meritis, gratia tamen appellatur, ratione*

S. 3

primæ

primæ vocationis, quæ est purè gratuita. A

99 Ad Damascenum dicendum est cum S. Thomas hic art. 7. ad 1. ipsum loqui de immortalitate perfecta, quæ includit omnimodam immutabilitatem de bono in malum: hanc enim Angeli non nisi per gratiam ipsos in bono confirmantem assequuntur. Unde idem S. Doctor supra quæst. 9. art. 2. ad 2. ait immutabilitatē essendi convenire Angelis secundum naturam, immutabilitatem autem electionis habere Angelos secundum divinam virtutem. Similiter Ambrosius, dum ait immortalitatem Angelorum esse in voluntate creatoris, loquitur (ut fatetur Vazquez ubi supra cap. 5. num. 19.) de immortalitate morali, opposita morti peccati, seu de impeccabilitate, quam solus Deus habet per naturam; & idē 1. ad Timotheum 6. ille solus immortalitatem habere dicitur.

100 Obijcies secundò: In Angelis est potentia intrinseca ad non esse: Ergo illi sunt ab intrinseco & ex natura sua corruptibiles. Consequentia patet ex supra dictis, Antecedens probatur primò, quia Angeli habent non repugnantiam ut à Deo annihilentur: Sed hæc est vera potentia ad non esse, saltem passiva: Ergo in Angelis est intrinseca potentia ad non esse.

Secundò idem Antecedens suadetur: Nam si in Angelis non esset potentia intrinseca ad non esse, saltem passiva, sequeretur quòd Deus annihilando Angelum, violentiam ei inferret; quia faceret contra naturalem ejus inclinationem, quæ connaturaliter exigeret conservari in esse; sicut cum Deus denegavit igni fornacis Babylonice concursum ad comburendum, violentiam illi intulit, & fecit contra naturalem inclinationem illius: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud.

101 Respondeo negando Antecedens: Ad cujus primam probationem, concessã Majori, nego Minorem. Nam, ut ait D. Thomas infra quæst. 75. art. 6. ad 2. *Sicut posse creari dicitur aliquid, non per potentiam passivam, sed solum per potentiam activam creaturæ, qui ex nihilo potest aliquid producere: ita cum dicitur aliquid veribile in nihilo, non importatur in creatura potentia ad non esse, sed in Creatore potentia ad hoc quòd esse non insulat.*

Ad secundam probationem, nego sequelam Majoris: licet enim in Angelis non sit potentia naturalis ad non esse, seu ad annihilationem, est tamen in eis potentia obedientialis, quæ quælibet creatura subditur Deo, ad hoc ut in eam, vel de ea faciat quicquid non implicat contradictionem: unde si Deus annihilaret Angelum, nullam violentiam illi inferret; quia licet tunc faceret contra inclinationem particularem, quam Angelus habet ad semper durandum & permanendum in esse; non tamen contra inclinationem universalem, quam ut pars universi habet ad obediendum Creatori: sicut nec aqua fit violentia, dum ascendit ad replendum vacuum; quia licet hoc sit contra inclinationem particularem illius, in hoc tamen servit universali bono naturæ, & conservationi universi, ad quam magis inclinatur, quàm ad proprium & particulare commodum. Unde etiam denegatio concursus ad comburendum, non fuit violentia igni fornacis Babylonice, licet fuerit contra naturam illius: nam ut supra ex Cyrillo vidimus. *Quæ naturæ præcipue insunt, ea respectu Creatoris Deum nihil sunt: quare sicut ignis combustivus est, sed non Deo: sic & Angelus immortalis est, sed non Deo.*

§. III.

Corollarium notatu dignum.

EX dictis colligitur, Angelos esse immutabiles & invariables secundum esse, licet in aliis mutabiles sint. Ita S. Thomas supra quæst. 9. art. 2. ubi sic dicitur: *Substantia incorporea, quæ sunt ipse forma subsistentes, quæ tamen se habent ad esse ipsarum, sicut potentia ad actum, non participatur secundum privationem hujus actus: quia esse consequuntur formam, & nihil corrumpitur, nisi per hoc quòd auferitur formam. Unde in ipsa forma non est potentia ad non esse: & idē hujusmodi substantia sunt immutabiles & invariables secundum esse... sed tamen remanent in eis duplex mutabilitas: una secundum quòd sunt in potentia ad finem: & sic est in eis mutabilitas secundum electionem de bono in malum, ut Damascenus dicitur: alia secundum locum, in quantum virtute sua finitè possunt attingere quædam loca, quæ prius non attingebant.*

Hæc veritas expressa, vel saltem adumbrata videtur in illa mirabili visione Prophetæ, quæ vidit Dominum sedentem super solum excelsum, & duo Seraphim stantes in circuitu ejus: sex alas uni, & sex alæ alteri: nam in illa Angelorum statione eorum immobilitas in volatu vel mutabilitas designatur. Volant ergo & stant Seraphim, quia licet in esse suo sint stabiles & incorruptibiles, in aliis tamen mutabiles & defecibiles sunt. Stantes alas habent, & quidem sex: quia varijs mutationibus subjiciuntur quæ ad sex genera reduci possunt. In primis enim mutabiles sunt quantum ad scientiam, & cognitionem veritatis, quam habent extra verbum, quæ variatur in illis, & quotidie crescere potest, novæ revelationes à Deo recipiendo, ut infra videbimus. Secundò, quantum ad voluntatem: nam ut ait Damascenus lib. 2. fidei cap. 3. *Natura Angelus rationalis & intellectualis est, & libera potestate, utriusque sultæ, veritatis secundum propositum, firmitate mutabilis.* Tertio, quantum ad operationem: illorum enim intellectio aut volitio, non est eorum esse aut substantia, ut infra patebit. Quarto, quantum ad locum: nam (ut ait idē Damascenus) *cum sint in celo, in terra non sunt: & in terram à Deo missi, non remanent in celo.* Ex quo sequitur quinta mutatio, quantum ad motum progressivum: cum enim non sint ubique, moventur localiter, & de uno loco in alium transeunt, ut infra dicemus. Denique mobiles sunt à bono in malum, & à gratia ad peccatum, ut infelix malorum Angelorum casus satis ostendit. Unde Job. 4. dicitur: *Ecce qui serviunt ei non sunt stabiles, & in Angelis sui reperit pravitatem.* Quæ verba expendens Gregorius lib. 5. Moralium, ait: *Omnipotens Deus naturam summorum spirituum bonam, sed mutabilem condidit: ut & qui permanere nolent, ruerent: & qui in conditione persistenter, tandem in ea iam dignis, quæ tunc ex arbitrio starent: & ed majoris apud Deum meriti fierent, quo mutabilitatis sue motum voluntatis statione fixissent.*

DIGRESSIO BREVIS.

An Angeli in donis naturalibus, & gratis superent homines?

Tertullianus lib. 2. contra Marcionem cap. 8. sentire videtur, naturam humanam superare perfectione Angelicam, ait enim: *Nam est Angelus qui seducit, sit liber & sua potestatis qui seductus est: sed magis & simi-*